

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici
Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran.
Rokopisi se ne vračajo.

Inserati (razne vrste naznanila in po-
slanice) se zaračunajo po pogodbi; pri
kratkih oglasih z drobnimi črkami se
plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate pre-
jema opravištvu, ulica Torrente 12.

EDINOST

„Edinost“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo
sobota ob 1 uri popoldne.

Cena za vse leto s prilogo 7 for., za
pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for.
75 nov. — Edinost brez priloge stane
za celo leto 6 for., za pol leta 3 for.,
za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posa-
mezne številke se dobivajo pri oprav-
ništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu
po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po
6 nov.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

Nemčija in Rusija.

O shodu treh cesarjev, kateri so prej
časnikarji vsako poletje vsaj enkrat na-
znanjali, zdaj je vse tiho; tudi o trocar-
skeje zvezi se nič več ne sliši. Nasprotno
pa se je na Nemškem začela oficijozna
vojna proti ruskim papirjem, pri tem so
nemški listi polni strastnega srda in gnjeva
na Rusijo. Ta pa zopet na peto stopa
Nemcem v baltičskih provincijah in na Polj-
skem.

Vse toraj kaže, da so časi trocarske
zveze minili in da je zmagala Katkova
politika, kateri je vedno priporočal, naj si
Rusija ne veže svojih rok z evropskimi
pogodbami in dogovori. Da je rusko-pru-
sko prijateljstvo viselo le na dveh očeh
umorjenega carja Aleksandra II., vedel je
uže ves svet; zato se je mnogim čudno
zdelo, da sedanji car Aleksander III. tako
dolgo ne pokaže svoje barve; mogoče da
so ga zadrževali v starih tradicijah odgo-
jeni dvorski krogi. Vender pa se tek
stvari ni dal ustaviti. Tista Prusija, ki se je
prej srečna štela, da se je smela naslan-
jati na mogočno Rusijo, postala je po
nemško-francozkeji vojni mogočna velesila,
ker si je naravnost ali posredno podjar-
mila skoraj vse nemške dežele. Bizmar-
kovini zdaj ne zadostuje več, da je ne-
odvisna in od vseh sosedov spoštovana,
ona hoče diktaturo v Evropi, kakor se je
jasno pokazalo na Berolinskem kongresu
in na mnogih poznejših dogodkih, tako še
nedavno na padcu Boulangerja. Pa tisti
dve velesili, ki so nekdanj prvemu Nape-
leonu zabranili evropsko in z njo svetovno
diktaturo, Anglija in Rusija, danes sti še
tako močni, ko takrat, Rusija še veliko
močnejša.

Rusija ne pozna šale in ne štedi no-
benih žrtev, kjer gre za njeno čast in
neodvisnost. Stvar se suče okoli bol-
garskega prestola, jedro pa teži v tem, da
hočejo Nemei in Angleži Rusijo z diplo-
matičnimi spletkami izrinoti z balkanskega
poluotoka, utrditi Carigrad proti Rusom in
jim zapreti Dardanele, da bi jih odrezali
od sredozemskega morja.

Tako bi ves vstok ostal v rokah za-
pada. Rusija pa ve, da je Carigrad ključ
Orijenta, in njena diplomacija uže stoletja
dela na to, da si ga pridobi. Zato je vojna
med Rusijo in med zapadom le še pra-
šanje časa.

Rusija bi bila v težavnem položaji,
ako bi bila osamljena, kakor v krimskeji
vojni l. 1854. Zdaj bodo pa zapadne vla-
sti največjo silo pogrešali v svojej sredi,
namreč Francijo.

Ponižanje Francije leta 1870 bilo je
Rusiji v srečo, pridobila si je s tem na-
ravnega zaveznika.

Ali je rusko-francoska zveza že pod-
pisana ali ne, na tem ni nič ležeče; z
naravno močjo mora to samo ob sebi
priti.

Anglijo in Italijo bomo najbrž videli
na strani Nemčije, najbrž tudi Turčijo.
To bo velikanska nevihta, kakoršne stara
Evropa še ni videla. Naša želja bi bila,
da ostane naša Avstrija nevtralna in naj
še le po končanih dogodkih poseže vmes,
kar jej utegne toliko koristi prinesiti, ka-
kor velika zmaga z orožjem: toda vodstvo
naše zunanje politike prepuščamo zaupljivo
našemu svitlemu vladarju. Konec vsega
poloma pa bo, da raztrgajo Turčijo in
vsakemu en kos vržejo.

Glasi iz naroda o smrti pokojnega Viktorja Dolence.

(Dalje.)

„Učiteljki Tovariši“ piše: Viktor Do-
lence, lastnik tiskarne v Trstu, urednik
„Edinosti“, predsednik „Delalskemu pod-
pornemu društvu“, starosta telovadnega
društva „Tržaški Sokol“, prvemestnik na-
čelnika tržaške podružnice sv. Cirila in
Metoda itd., je po noči v 20. dan preteč.
meseca umrl. Tudi slovensko šolstvo in
učitelstvo je imelo v njem iskrenega in
navdušenega podpornika. Slava njegovemu
spominu!

neprijetno dišeče snovi namreč zdrobljeno
ogljje posrče, a drugi delci, ki delajo vodo
motno, primejo se peska.

PODLISTEK.
O človeškem živežu.
(Konec.)
3. Pijače.

K pijačam prištevamo vodo, pivo, vino,
žganje, kavo, čaj, čokolado in medico.
Voda je glavna sestavina (3/4) našega
telesa in zatoraj za nas jako važna. Brez vode
bi se naše telo zato nikakor ne moglo presnav-
ljati. Voda nam gasi žejo, redči kri ter
pospešuje prebavo. Hladna voda je prav
za prav človeku edina prikladna pijača.
Vse druge pijače gasijo žejo le trenutno
in ne ugajajo toliko človeškemu zdravju.
Piti moramo pa le dobro vodo. Dobro
vodo spoznamo po sledečih znakovih:
1. Ona je čista, brez barve in brez duha,
vender pa okrepujočega okusa. 2. Imeti
mora v sebi prav malo mineralnih sesta-
vin (1/2 gr. na 1 liter). 3. Ona mora biti
brez živalskih in rastlinskih snovi. Voda,
katera ima take snovi v sebi, naredi ti na
dnu kozarca ali steklenice od belega stekla
po nekoliko dneh barvano goščo, ali po
nekoliko dneh neprijetno diši. Frišna (sveža)
studenčnica ima navadno toplino 10—15
stopinj po Celsiji.

Včasih se prigodi, da je človek pri-
moran piti slabo, gnjilo, močvirnato vodo.
V takih slučajih je dobro, tako vodo po-
mešati z jesihiom. V gospodinjstvu ločimo
mehko in trdo vodo. V mehkej vodi se
sočivje mehko skuha: v trdej pa ne.
Smrdeča in umazana voda se da očistiti,
in sicer tako, da jo uliješ na pesek in na
debelo zdrobljeno ogljje, da skozi prekapa;

„Vienne“ piše: Nemila je smrt ugra-
bila dragocjen život narodnega pobornika
i zatočnika slavenske ideje u Trstu, Vik-
tora Dolence, lastnika tiskare, urednika
„Edinosti“, predsednika delalskog pod-
pornog društva, predsednika podružnice
„Sv. Cirila i Metoda“ u Trstu. Već same
ove časti pokazuju, koliko primorski Sla-
veni gube u ovom prevriednom mužu. On
je bio duša svemu narodnomu životu u
Trstu i u okolici. Podavši se sa svom
dušom političkomu životu, nije poznao
granica požrtvovanju, nije prezaio od žrtve
ma koliko goleme, da pomogne svomu
biednomu narodu. Laka mu zemlja!

„Radnički Glasnik“ piše: Viktor Do-
lence, urednik „Edinosti“ i predjednik del.
podp. društva u Trstu, preminuo je dne
20. srpnja u 45. godini. Vječni mu pokoj!

V spomin V. Dolenceu.

Spavaj mirno, naš buditelj,
Solnee našega naroda!
Njemu bil si veren, zvest učitelj,
Nada našega zaroda!

Zbora, tabora ni bilo,
Da se Tvoj ni glas razlegal,
Z uma mečem, dušno silo
Grel si brate, vrage begal.

Dramil glas je tvoj Slovane
Za blagost in doma slavo,
Ti rojake, brate zbrane,
Bral pod svojo si zastavo.

Tvoj spomin ne bo izbrisan,
Dokler živ bo rod slovenski,
V knjigo bo življenja vpisan,
Zmaj ne zbrise ga peklenski.

Lahka zemlja zdaj pokriva
Ude tvojega telesa;
Duša tvoja pa uživa
Večno radost, raj, nebesa!

A. Zlobec,
delavec in ud del. podp. društva

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naš cesar pride 6. t. m. v Gostin,
da pozdravi tam bivajočega nemškega ce-
sarja.

Državni zbor — tako poročajo
dunajski časniki — snide se 24. septembra
ter bo zboroval štiri tedne. Glavna nje-
gova naloga bo rešitev davka na spirit in
cuker, izvoli tudi poslance v delegacijo.
Potem začneta zborovati delegaciji in ko
ti izvršiti svoja dela, skličejo se deželni
zbori.

Vest o jezikovnem ukazu glede
slovenskega uradovanja v sodiščih, na
Kranjskem, Koroškem in Štajerskem, pre-
klicujejo oficijozni časniki. Nu, nekaj ma-
lega se je tu pa tam vender uže zgodilo
in upamo, da se še kaj zgodi, ker Ferjan-
čičev govor ne more ostati brez vpliva,
toliko manj, ker je pravosodni minister
sam zagotovil, da bo stvar preiskaval, in
sicer brez dovoljenja „Triester Ztg.“, ki
se tako veseli, da jezikovnega ukaza ne
bode.

Znani državni poslanec, dvorni
svetovalec Lienbacher, ki ima v po-
litiki lastno pot, bil je na lastno prošnjo
umirovljen. On se hoče odslej posvetiti
samo politiki. Bojimo se, da mu njegova
politika otemni tisti sijaj, kateri si je v
prejšnjih letih pridobil kakor državni
pravdnik.

Vnanje dežele.

O bolgarkem prašanji imamo
polno navskrižnih poročil; ko to pišemo,
ni še gotovo, ali koburški princ pojde na
Bolgarsko ali ne. Tu nekoliko vesti o
bolgarskih stvareh: „Köln Ztg.“, o ruskih
stvareh dobro podučeni časnik, piše: V pe-
terburških vladinih krogih upajo zdaj do-
seči, da velevlasti dovoli, da se za Bol-
garijo imenuje ruski general-guverner, ki
bo imel nalogo, stvari v deželi z nova
vrediti, kakor je to storil knez Dondukov-
Korsakov pred vladnim nastopom kneza
Aleksandra. Za to je neki uže določen

holna pijača, katero napravljajo zavrevši
dišavine in med. Vender medicina ne ugaja
človeškemu zdravju, ker preveč draži živce
in želodec.

4. Dišavine.

Dišavine dodajamo jedem. One imajo
namen, da delajo jedi okusnejše, a pomno-
žujejo izločevanje sokov (pljunca, želodeč-
nega in črevesnega soka), ki so za pre-
bavo potrebni. Glavna dišavina je sol.
Sol ne pospešuje le, da se izločujejo pre-
bavni sokovi, nego provzročuje tudi, da se
beljakovina in toščje topé. Sodi se, da
ima človek kacic 200 gr. soli v sebi. Sol
je torej človeku potrebna, ako hoče ob-
stati ter si zdravje ohraniti; ona je pravi
nepogrešljiv živež. — Druge dišavine so:
poper, igljev, vanila, žefran, sladka skor-
jica, muškatovi orehi, klinčki (cvekiči),
kumina, komorač, koper, peteršilj, zajblja,
krebuleca, česenj, goršica, hren. — K di-
šavinam v širšem pomenu spadajo tudi
slador, jesihi in mastni dodatki jedem: ma-
slo, salo, itd.

Zaključujoč to razpravo, omeniti mi
je še, da morajo jedila biti dobro priprav-
ljena, ako hočejo goditi našemu zdravju!
Zato naj bi se dekleta, ki hočejo kedaj
postati gospodinje, prav pridno učile —
kuhati. To jim bo gotovo bolj na čast in
bolj jim prav pride, kakor če čas izgub-
ljajo s preučevanjem modernih jezikov in
drugih stvarij, ki so dekletom tako po-
trebne kakor — peto kolo pri vozu!...

Po mnogih virih sestavil:

—r.

V vzhodnih slovanskih deželah in na
Angleškem pijejo medico. Ta je alko-

generalni adjutant knez Imeretinski, ki je znan iz zadnje vojne kakor izvrsten general in zmagalet pri Lovči ter je neporočen potomec zadnjega imeretinskega vladarja. Knez bi potem utegnil biti kandidat za bolgarski prestol, ker ima enako dostojanstvo kakor mingrelijski knez. — Od druge strani pa se poroča, da je koburški knez sklenol, uže te dni na Bolgarsko odpotovati. To jo neki bolgarskeji vladi znano. Temu nasproti pa se piše iz Carigrada, da turška vlada nikakor ne potrdi koburškega princea, dokler Rusija in Francoska svojih ugovorov ne prekličeta. Vse te nasprotujoče vesti so od 29. julija. Ta dan je tudi bolgarski minister zunanjih zadev Načević odpotoval na Dunaj h koburškemu princu.

Iz Carigrada se dalje 30. julija poroča: Nobeno znamenje ne kaže, da bi turška vlada hotela opustiti odlašajoče svoje postopanje v bolgarskem prasanju. Zarad tega je mej bolgarskim narodom nastala neka zdraženost, ki dela skrbi in bati se je, da daljše odlašanje zapelje Bolgare h kakemu skrajnemu koraku, morebiti k proglasitvi neodvisnosti. Turška vlada je zarad tega v velikih skrbih. Govori se tudi, da ruski poslanec Nelidov zahteva, naj turška vlada pošlje komisarja v Sredec, ali pa dovoli, da se pošlje ruski komisar.

Turška vlada je 1. t. m. brzojavila koburškemu princu, naj se ne napoti na Bolgarsko, dokler vlade ne store sklepa glede njegove volitve za bolgarskega kneza.

Najslavniši ruski narodni politikar Katkov umrl je 1. t. m. popoldne v Petersburgu.

V Varšavo je prišel ukaz, da morajo vsi tujei, ki so vodji, oskrbniki ali upravitelji obrtnih naprav, službo pustiti.

Italijanski ministerski načelnik Depretis je 30. julija v Stradeli umrl, vsled tega je ministerstvo odstopilo. Porojen je bil leta 1813 v selu Mozzana-Corti-Bottaroni pri Stradeli na Piemontskem. Dejansko se je udeleževal teženj za združenje Italije ter bil v letu 1849 imenovan za civilnega guvernerja provincije Brescia, leto poprej pa je bil imenovan za državnega poslanca v Broni, ta volilni okraj je tudi pozneje vedno v državnem zboru zastopal. V letu 1860 je bil prokurator v Siciliji, v letu 1862 pa je stopil v vlado kakor minister za javne stavbe. Od te dobe je bil skoraj vedno minister zdaj za finance, zdaj notranje ali zunanje zadeve, zdaj ministerski načelnik. On je bil brez dvombe eden izmed najboljših državnikov in domoljubov v Italiji.

Na Francoskem je mej strankami velik razpor: Boulanger plava pri tem razporu na vrhu, poslal je Ferry-u vabilo na dvoboj, in ta je to vabilo naposled sprejel. Pričkanje je o državnem prevratu, kateri so baje nekatere osebe svetovale Boulangerju.

V angleškeji zgornjei zbornici je 30. julija izjavil Salisbury, da je abisinski kralj Angležem dober prijatelj. Angleška bi tedaj z veliko žalostjo gledala krvavo vojno mej Abisinijo in uže davno prijateljico Italijo. Angleška bi mogla ponuditi le posredovanje, ako bi gotovo bilo sprejeto: Angleška se bo ozbiljno prizadevala za mir.

Iz Peterburga pa se 29. julija poroča, da prve dni meseca avgusta odpotuje rusko duhovensko poslanstvo v Abisinijo s cerkvenimi posodami in knjigami.

Kitajska vlada je določila 120.000 gld. za znanstveno-trgovinsko potovanje; razpošlje 12 preskušanih opravnikov na vse vetrove, da jej bodo poročali o prebivalstvu, pridelkih, trgovini in obrti družih dežel.

DOPISI.

S Krasa, v dan sv. Jakoba. (Nekoliko spominov o Viktorju Dolencu.) — Z blagim pokojnim Viktorjem Dolencem sva se seznanila v Gorici, ko je jel izdavat list „Soča“. Temu listu je bil pokojnik prvi urednik. Takrat sem bil jaz še prav mlad, rekel bi deček; vendar sem jel sodelovati pri Dolencem listu ter bil potem zmerom njegov sodelovnik. Nekoliko let kasneje, ko sem izvršil bil svoje studije, bil sem nekoliko časa tudi korektor pri „Soči“, t. j. g. Dolenc mi je izročal rokopise, katere sem popravljal v jezikovnem oziru; pa tudi prvi natisek sem navadno pregledoval. Naravno, da sem potem takem imel dovolj priložnosti, poznavati vrlega moža. Pozneje sem jaz prišel v službo na Kras; Dolenc pa se je preselil v Trst, kjer je prevzel uredništvo „Edinosti“. Tudi tukaj sva se našla. Podpiral sem njegov list duševno ter sva

se čestokrat sešla v Trstu ali kje drugje na kakej veselici.

Zadnjikrat sem ga videl o priliki, ko je cesarjevna Štefanija obiskala škocijansko jamo. Našla sva se v Lokvi v gostilni g. Muhe. Bil je takrat prav židane volje. V zadnjem času sva pisмено občevala. Nameraval je namreč neki moj roman izdati v „prilogi“ svojega lista; pa svetoval mi je tudi gledé mojega prijatelja, znanega jugoslovanskega pisatelja, ki se je iz tujine mislil povrniti na Slovensko.

Gledé zadnjega mi je Dolenc pisal v dan 3. maja t. l. doslovno:

„Ako ima Vaš prijatelj novice, naj pride v — Trst. Lahko bi z menoj v družbi napravil poleg tiskarne knjigarno in zalogo papirja. Mogoče bi se dalo potem naše domače knjigotržstvo nekoliko pospešiti. Mnogo več knjig bi se dalo prodati, da imamo Slovenci dobro urejeno kolportazo, katere do sedaj ni. Kaj delajo Nemci in Italijani na tak način! — Sicer pa bi bilo dobro, da bi Vienkrat prišli v Trst, da se pogovoriva o raznih zadevah...“

Žalibog, ni se mi izpolnila želja, da bi še enkrat mogel govoriti z vzornim možem! Jaz sem odlašal pohod v Trst do počitnic; Dolencu pa se je to zdelo menda predolgo; zato mi je v svojem slednjem pismu z dné 5. junija t. l. pisal, da me sam obišče. To slednje Dolencovo pismo slove takó:

„Dragi gospod Janko!

Ne zamerite, da Vas pustim toliko časa čakati na odgovor. Mnogo dela, še več pa skrbi imam, in zato moram vse dopisovanje prijateljem in znanecem zanemarjati. Vaš roman bom prav rad tiskal v prilogi; ako torej hočete, pošljite mi delo pri prvi priliki.

Oboje poslano sem prejel in pride prav gotovo na vrsto, eno v podlistku, drugo v prilogi. Presrečna Vam hvala za poslano!

V tem poletji Vas pridem enkrat obiskat v Avber. Bil sem v nedeljo v Štorjah, ali čas mi je bil prekratek.

Sprejmite presrčen pozdrav

udanega prijatelja

V. Dolenc.

Trst, 5. junija 1887.

Čuden in žalosten slučaj je, da sta vrla rodoljuba Dolinar in Dolenc kmalu potem umrli, ko sta mi pisala, da me hočeta obiskati. Tudi Dolinar se je namreč napravljat malo pred svojo smrtjo na Kras, da me obišče v samotnej in tihotnej vasi, kamor me je pred poludrugim letom prestavila — „modrost mojih predstojnikov“. A namesto zaželenih obiskov dobil sem žalostno naznanilo o smrti dotičnih dveh prijateljev!...

Sedaj pa mi bodi svoboda, da v obče nekoliko izpregovorim o pokojnem Dolencu, kolikor je meni znano o njem.

Pokojnik je bajé dovršil višo realko v Gorici ter se je potem posvetil trgovstvu. Ob času, ko sem se jaz seznanil z njim, bil je menda knjigovodja pri gorških trgoveih Furlaniju in Tripu. Bil je takrat še samec in prav šibkega zdravja. Po naročilu zdravnikovem je užival vsak dan surovo stolčeno meso. Pozneje se je oženil bil z neko gospodično na Furlanskem. Preselivši se v Trst, lotil se je najprej trgovstva, potem je postal žurnalist ter si kupil tiskarno. V Trstu si je tudi dobro utrdil zdravje, in ko sem ga zadnjič videl v Lokvi, moral sem mu čestitati, da ga nahajam takó debelega in čvrstega. Tedaj se je nekoliko posmijal ter opomnil: „Vidite, to prihaja od tod, ker jaz znam živeti. Kdor je takó vprežen kakor jaz, mora skrbeti za dober prigrizek in dober požir. Kos slastne pečenke in kaplja dobrega terana ali istrijsana se v mojej hiši zmerom nahaja. In baš to me vzdržuje; da nemam dobre potrežbe, moral bi uže podleči.“

Pokojni Dolenc je bil izredno nadarjen človek. Akopram latinskih šol nikoli videl ni, znal je ipak dobro latinski; a govoril in pisal je poleg svojega matereinega jezika tudi laški, nemški, francoski, hrvatski, menda tudi angleški in še kak drug jezik. „Emila“ slavnega francoskega pisatelja Rousseau-a je znal malo ne na pamet, ker čitoval je časih iz njega kakor bi orehe tolkel. A Dolenc je bil tudi dobro podkovan v drugih vedah, posebno pa v svetovnej zgodovini. Poleg tega je bil duhovit mož, izvrsten govornik in žurnalist.

Izvrstne so bile posebno njegove logično izvedene polemike, v katerih mu živ krst ni mogel do kože. Njegov list „Soča“ je bil za njegovega uredništva izboren časnik, posebno takrat, ko je še

prof. Levce bival v Gorici ter je vrlo spretni ta gospod oskrboval korekturo pri „Soči“ ter tudi drugače pri njej sodeloval.

Pa tudi „Edinost“ se je za uredništva Dolencovega odlikovala, vzlasti takrat, ko jej je bil korektor še velezaslužni naš pesnik, g. Fr. Cegnar, katerega je nedvojbeno prištevati mej najtemeljiteje znalce slovenskega jezika. Mimogredé opominim, da je „Edinost“ bila za Cegnarjevega sodelovanja edin list, ki je pravilno rabila slovenske enklitike, s katerimi ravna jo nekateri slovenski pisatelji današnje dni takó, da je uže groza. Pozneje, ko je Cegnar odstopil, *) „Edinost“ pač ni bila vselej izglede v jezikovnem obziru. Tudi pisatelj teh vrstij sem pokojnega Dolenca večkrat, kar se tiče tega, na kako nedostatnost opozoril, česar mi pa nikoli ni zameril.

Kaj nam je bil pokojni Dolenc v političnem obziru, o tem tu ne bodem govoril, ker so to uže storili drugi; rečem samo to, da poleg pokojnega dr. Lavriča niga bilo inga ni zaslužnejšega moža na vsem čihar-nem Primorskem od Dolenca. Žalibog, ni mu bilo dodeljeno, da bi bil učakal veselejših in srečnejših dnij za primorske Slovence, katere je on vodil. In v tem obziru bi ga primerjal Mojzesu, ki je Izraelce vodil v obljubljeno deželo; njemu samemu pa ni bilo dano, da bi bil prišel v njo.

Pokojni Dolenc nam je koristil tudi kot slovenski pisatelj. Spisal nam je obilo političnih in drugih člankov, podlistkov i. dr. Podpisoval se je (kolikor jaz vem) navadno: „Tone Poldetov“ ali „Tropinar“ (zadnje ime so mu menda zdéli v Gorici). Posebno srečna je bila njegova misel, da nam je ustanovil beletristično prilogo. O pomenu te priloge tu ne bodem govoril, ker vem, da zna vsak razumnik, da nam je jako koristna. Pozabiti ne smem, da je bil pokojnik tudi dober pevec. Kot tak je imel dober muzikalen okus in priobčil je svoje dni v „Edinosti“ tudi zanimiv spis o razvoji narodnega petja na Goriškem, povdarjajoč v tem obziru zasluge milih pokojnikov: Josipa Kocijandčiča, Antona Hribarja in Avgusta Lebana.

Kot človek je bil rajni Dolenc dobra duša, zvest prijatelj, vesel družbenik. Marsikateremu potrebniku je pomogel, da si menda sam ni nikdar živel v izobilji.

Zares škoda tacega človeka, ki je moral v najlepšej moškeji dobi stega sveta! Ne vem primerneje skleniti kakor, da kličem se „Soča“: „Žaluj in tuguji, narod slovenski, po svojem zvestem — sinu Viktorju Dolencu in ohrani ga v hvalnem spominu! Večna luč naj mu svetiš!“ —

Gradimir.

Na Krasu, 18. julija 1887. — (Konec). — Dotičnemu Kraševcu pod „poslanico“ bi se od te strani ne odgovarjalo, ker tega ni vreden; vendar hočem jaz resnici na čast omeniti par besedic na osebni napad, kolikor mi je znano stališče gospoda, vse česti vrednega gospoda, kojega je neolikani Kraševce tako napadel, kakor kacega pijančka v svojej krčmi pri plesu na harmoniko — nahuho!

„Kraševce“ pravi, da med tem, ko krčmarji prosijo dovoljenja za ples, da hodi kdo brez dovoljenja po kupčijah.

Bravo, Kraševce! Ti si res tiček! Kaj ti reva veš, ali ima kdo dovoljenje iti od doma, ali ne! Mari dajesh ti taka dovoljenja! Č. gospodje duhovniki in drugi! Kedar boste potrebovali dovoljenja, odstraniti se od doma, pojdite h Kraševcu na „poslanici“ podpisanemu po dovoljenje! Ubogi kraški „burin“, razobesi poprej in le hitro nad svojo krčmo „tablo“, na katerej prebij mogoče diplomo iz Gorice, ali celó iz Rima, vsled katere imaš ti oblast dovoljevati par dni odpusta. Glej, potem se vsakod ustavi pred tvojo hišo ter se bo dovoljenja prosil in nazaj gredé za isto se ti zahvalil ter plačal par litrov! To bi bilo fletno!

Dokler ni table, pa ne bo nič! Ako bi kdo sam ne mogel priti dovoljenja prosit, bode ti moral pisati in tako bo imel pri tebi dela in zaslužka tudi oni tvoj somišljenik, koji ti je „poslanico“ skoval. Tako! —

„Poslanica“ kvasi tudi o 2000 letne plače, o birsi in o 50 fl. podpore. Bravo, fina buča kraška! Oni, koji ima svojo

*) Cegnar ni odstopil, ampak še danes dela; žal pa, da mu vsega ni mogoče natanko pregledati, ker uže dolgo boleha in se poleg tega še desne njegove r. ke sušica (atrophia) prijema, da more le malo in le z velikim trdom pisati. Cegnar je bil do zadnjega Dolencov najboljši prijatelj in pomočnik. (Ured.)

plačo v pridelkih in eden glavnih je „vino“, katero imenuje „Kraševce pod poslanico“ — birsu, ima plače 2000 fl. — Ta pa je uže predebela! Take „bombe“ so za tvojo krčmo, kadar ga imate preveč pod klobukih, a ne za slovenske bralce „Edinosti“. — Zdaj pa vemo sosedje, da v domačej vasi „Kraševca pod poslanico“ dajejo za plačo ne dobrega vina, ampak birso. Sram bodi, ali sosede-občinarje, ki plačujejo z birso mesto z vinom, in so na ta način nepošteni, ali pa, če to ni res, pa „Kraševca pod poslanico“, ki kaj tacega pošilja med svet ter tako svojo občino spravlja ob pošteno ime! Eno ali drugo je gotovo!

Kar se kvasi o divjem perji murvo-vem, naj le toliko omenim, naj dotičnik Boga zahvali, da ni bil več kaznovan, kajti kdor krade, ni obsojen le na povrnitev škode, temuč še na kaj drugega.

Gledé prošnje radi dovoljenja godbe z nahuho-harmoniko skozi vse nedelje vsega leta, zakličem „Kraševcu pod poslanico“ kot onemu krčmarju: Sram, trikrat sram te bodi, da ne veš in nočesh vedeti za cerkveno in državno prepovedane čase. Žalostno, da se dobivajo na Slovenskem tudi taki ničvredni ljudje! Žalibog, na doljenjem Krasu so! O teh in enakih pa drugekrat, ako se oglasi še kateri zagovornik javnih plesov na doljenjem Krasu, in ako se bodo isti še ponavljali!

Izpod Košute, 30. julija. [Izv. dop.] (Pomanjkanje slovenskih zemljevidov. Prošnja do naših literarnih zavodov.) — Večkrat sem slišal priproste Slovence tožiti: „Pogosto beremo v knjigah in časnikih o različnih deželah, pa nemamo kart ali zemljevidov, da bi videli, kako te dežele druga pri drugej ležijo. Veliko lažje bi spise razumeli, ko bi imeli take karte. Pritožba taje opravičena. Za slovenske dežele imamo edini Kozlerjev zemljevid, ki ga pa v bukvarnah ni več dobiti. Slov. Matica je izdala nekaj zemljevidov, pa ti so za prosto ljudstvo predragi in se premalo ozirajo za slovenske dežele. Potreba bi res bila, da bi slovenska Matica ali pa družba sv. Mohora izdala dober kup atlant, s posebnim ozirom na slovenske dežele. Zraven političnih naj bi bile označene tudi narodnostne in verske meje. Že davno je priznano, da je zemljepisje važen del splošne omike, in če hočemo naš narod izobražiti, zgodi se to najprije z geografičnim znanjem, kajti človek pridobi po njem brž bolj obširen razgled.

Brez zemljevidov pa si ni mogoče učiti zemljepisa. Naj bo toraj ta nasvet priporočen slavnim našim literarnim zavodom.

Iz Goriške okolice dne 18. julija 1887. — [Izv. dop.] — Zopet plesi. Nek dopisnik iz Tomaja v predzadnji št. cenjenega lista Edinosti, pravi, da še sv. Francišek Saleški je plesal. Jaz pa menim, da še več svetnikov je, koji so se veselili in mogoče tudi plesali. Tudi slavni moč Stanič je plesal, tudi pisatelj teh vrstij ni o tem zaostajal. A vendar plese, kakorani so bili dan sv. Petra in Pavla v Črničah, kakor mi je prijatelj pravil, in kakor sem se v naših okolicah sam prepričal, takih plesov in veselie ne želim gledati (berite dopis iz ajdovskega okraja, v 57. št. v Edinosti). Dalje berite vse one dopise o plesih v Soči in Edinosti bolj pazljivo, tam se piše, kolikor toliko o odpravi javnih plesov, a ne o prepovedanji in uničenji plesov, torej oni dopisniki kakor sem jaz bral ali razumel, takega so menenja, naj se javni plesi, ki niso več primerni novejšemu času, odpravijo. Vsak čitatelj kacega narodnega časopisa bi moral mladino nagibati v kaku narodno društvo, naureč na kmetih vsaj v bralno, to je, v kraj, kder niso prepovedani plesi, in pri takih plesih so navadno plesci in plesalke zbrani, in pod boljem nadzorstvom, nego pri javnih plesih, kajti, pri čitalničnih plesih nisem še videl neomejenega pijančevanja, pretopanja, preklinjanja itd. kakor pri javnih plesih. Za to pa svetujem vam še enkrat, g. dopisnik iz Tomaja, da rajše nagibajte mlade pametne može in fante k narodnemu gibanju, potem vam bo narod hvaležen, in mislite si, da pri narodnih veseliah, če so kebrji v žepu, tudi se jé, pije, prepeva in pleše, in veliko se za blage namene doseže med tem, ko pri javnih plesih le krčmarji dosežajo za svoje žepe; zato je bolje, da o javnih plesih molčite. Je-li ne veste, da je uže mnogo čebrov vode in vina poteklo, odkar je sv. Francišek plesal, za konecno meni se ne zdi prav, da se svetniki preiskujejo za pokvare vročevrve mladine.

Kmetški star plesalec.

C. kr. cekini	— — — — —	"	5.91
Namulha	— — — — —	"	21.45

Tiskarna **Dolenc** v Trstu.